

1928

G O S P O D A R

Št. 18.

Oblastni odbor na pomoč po suši prizadetim.

Ljubljanski oblastni odbor je sklical v posvet oblastne poslance v svrhu proučitve mer, ki bi jih bilo podvzeti za točnejšo ugotovitev škodljivega vpliva letošnje suše ter kako je prizadetim priti na pomoč. Posvet se je vršil dne 13. t. mes. v dvorani Kmetijske družbe. Udeležili so se je gg. predsednik oblastnega odbora dr. Marko Natlačen, narodni poslanec in minister n. r. dr. Fran Kulovec in oblastni poslanci iz prizadetih krajev ter člani kmetijskega odseka oblastne skupščine.

Ob 10 je zborovanje otvoril predsednik oblastnega odbora g. dr. Marko Natlačen ter obrazložil pomen sestanka, po katerem je zlasti nekako ugotoviti obseg škodljivih posledic suše. Vso važnost pa je posvetiti vprašanju, da se ohrani sedanje stanje živine, posebno pa vprašanju preprečenja morebitne živinorejske krize.

Nato je pozval k besedi odbornika dr. Milavca, kateri je predložil razpravni sporod, po katerem bi bilo ugotoviti prizadete kraje ter obseg škode, podvzeti potrebne korake, da se izvede izdatna samopreskrba ter pomoč oblasti, kolikor in kakor bi bila potrebna za nabavo krmil in izposlovanje ugodnih prevoznih tarifov za ta službo; zlasti pa bo gledati, da ne bo trpela reja plemenske živine in bo temu vprašanju posvetiti vso skrb. Glede ljudske prehrane je na podlagi dosedanjih poizvedb mnenja, da je potrebna tudi delo za cenejšo nabavo sladkorja v svrhu pridelovanja petijtota, dalje za nabavo pšenice in koruze.

Iz poročil poslancev se je ugotovil obseg škodljivih posledic suše po posameznih okrajih tako v ljudsko, kakor živinsko preskrbovalnem oziru. Storjeni so bili predlogi glede najboljšega izkoriščanja pašne, zbiranja dobrih zasilnih krmil, pribave močnih krmil, posebno otrobov, glede izkoriščanja različnih odpadkov kmetijskih obratov, ki so uporabljivi kot krma. Živinorejcem bo treba dati navodila in pouk o umni izbiri danih pravih in pomožnih krmil, predvsem pa o močnejši uporabi slame in sličnega v rezanci, da se s suhim senom varčuje, za na pomlad pa skrbeti za čim zgodnejšo pridelavo zelene krme kot krmne mešanice, pribave cenene živinske soli itd. V zvezi s tem se je razpravljalo tudi vprašanje zatiranja raznih škodljivcev, posebno divjih prašičev, vprašanje pašne olajšave, v slučaju potrebe prepovedi izvoza krme, preprečenje špekulacij na padec živinskih tržnih cen in olajšanje reje plemenske živine in za pospeševanje kmetijstva sploh predvidevajo stalne proračunske postavke, podpiranje rejcev plemenjakov ter izposlovanje državnih podpor za vzdrževanje žrebcev v privatni oskrbi.

Glede ljudske prehrane so se čuli predlogi za pravočasno preskrbo semena, zlasti krompirja in fižola, ter za oskrbo pašivnih krajev s koruzo po nižani ceni.

K sklepu je oblastni odbornik dr. Milavec obljubil, da bo oblastni odbor započel v okviru razpoložljivih sredstev takojšnje pomožno delo. Za ugotovitev pomanjkanja se otvorijo takoj strokovne komisije in po njih poročilih ter nasvetih se bo delo izvršilo.

Proti posledicam kuše.

Oblastni odbor ljubljanski je v smislu poročil obl. poslancev izdal občinam sledeči razglas:

Ljubljanski oblastni odbor je z ozirom na to, da so razni kraji bili letos vsled suše prizadeti, podvzel potrebne korake za omiljenje težkega stanja in bo prizadetim v okviru možnosti priskočil na pomoč.

Oblastni odbor živinorejce opozarja, da si tudi sami pomagajo, kolikor največ morejo na ta način, da kar najbolj izkoristijo pašo za vse domače živali, posebno tudi gozdno pašo (divji kostanj, želod, žir) za prašiče, da zbirajo raznovrstna zasilna krmila in krmilne nadomestke ter tako v kar največji meri varčujejo zlasti s suho krmo (senom).

Zupanstva, kmetijske organizacije in posamezniki naj se dogovore z upravnimi velikimi posestev za dovolitev brezplačne ali cenene gozdne pašne. V tem pogledu je oblastni odbor pri v poštev prihajajočih upravah že podvzel potrebne posredovalne korake.

Posebno pa se opozarjajo živinorejci, da naj (četudi bi jim zelo primanjvalo krme) z živino, dokler je le mogoče, netašičijo v prodaj, ker bi to izzvalo usodepolno padanje cen.

Važno je v sedanjih razmerah tudi kisanje krme v preprostih, zadosti velikih jamah, katerih dno in stene je z deskami obložiti tako, da je med zemljo in deskami 10 do 20 cm svetlobe. Ta (prazni) prostor je nabiti z ilovico. Zeleno krmo je vkladati in dodobrega stlačiti ter pokriti nazadnje s pol metra debelo plastjo zemlje, jo dobro zatolči, okoli jame pa narediti jarke za odtok vode. Pri vkladanju je priporočljivo med zeleno krmo mešati koruznico, ajdovico, fižolovico, žitno slamo, jabolčno listje, pleve in retanje, da tako konservirana krma ne bi končno bila preveč mehka. Taka krma bo dobro vzdržala do pozne pomladi, živini je zelo všeč in je njena vrednost velika. Na tako konserviranje se opozarja zlasti zato, da bi se moglo za pomlad ohraniti tista krma, ki je sedaj radi morda neugodnega vremena ne bi bilo mogoče posušiti.

Obenem priporoča oblastni odbor gosto setev krmskih mešanic, pa tudi posameznih vsevov n. pr. ozimne rži za zeleno košnjo, da bo že zgodaj spomladi zelena krma na razpolago. Pri sestvi grašice se priporoča previdnost, ker je glede pozebe zelo občutljiva in je čas za jesensko setev že več ali manj pozen.

Za samopreskrbo s krmili in krmilnimi nadomestki prihaja za zbiranje v prvi vrsti v poštev:

1. trtniles, ki je dober pridatek h krmi za govedo, za konje pa uporabljiv tudi sam;

2. sadne in grozdne tropine, ki so dobro krmilo;

3. vejniki (osečki, okleščki, frodelj), ki so živini zelo všeč;

4. pirnica ali pirika, ornica, grana, rava, skrada, boreda ali železna trava, ki je na njihvah zelo nadležen plevel, so pa zlasti njene korenike izvrstno, takorekoč močno krmilo;

5. resa ali vresje (Erica vulgaris) samo iz suhih leg, ki je pokladana z drugimi krmili znatne vrednosti in zlasti pospešuje tek in prebavo;

6. želod in divji kostanj, ki sta zlasti posušena in zdrobljena prav izvrstni in izdatni krmili za vse živali.

Dobro se da za rezanico uporabiti koruznico, ajdovico, fižolovico, med to pa tudi pleve, retanje, repno, pesno in korenjevo listje (ki pa se največ uporablja za parjeno krmo) in zdrobljeni koruzni storži.

V kolikor se za krmo živine uporablja koruza, priporoča se isto drobiti (šrotati), v prašičereji pa tudi kuhati, da jo prašičji želodec bolje izkoristi.

Kmetovalcem kliče oblastni odbor v pomislek in ravnanje dejstvo, da se pri nabi za konje uporablja veliko preveč suhe krme (sena) na škodo ostale živinoreje. Kolikor največ možno, je treba konje krmili z drugimi, zanje velikovrednimi krmili, da ostane več sena za goved. Zlasti pod točkami 2 do 6 navedena krmila se drugod po svetu uporabljajo redno za konjsko krmo tudi v dobrih letih.

Varčevanje s suho krmo bo ugodno pospešeno z obilnim pokladijem močnih krmil, tako n. pr. raznih oljnatih tropin, otrobov, žitnih odpadkov in sličnih.

Končno tudi ni zametovati raznih kuhinjskih odpadkov, pomij in drugih podobnih stvari, ki bi se dale s pridom porabiti za krmo.

S krmili, ki jih živina dobi šele prvokrat, se svetuje previdnost. S početka jih je pokladati v manjši meri, ki jo je stopnjevat od dne do dne, da se živali nanje privadijo polagoma.

Zelod in divji kostanj sta za poročna. Zato je obenem z njima pokladati tudi taka krmila, ki delujejo proti zapornosti, kakor: peso, repo, sesekane zeljne storže, krompirjeve olupke.

Ljubljanski oblastni odbor.

Za predsednika: dr. Milavec.

Varno naložite svoj denar v
Vzajemni posojilnici
 v Ljubljani, poleg hotela „Union“.
Obrestovanje najugodnejše.
 Posojila proti vknjižbi na posestva, proti poroštvo i. t. d.

Trgovina na obroke.

Pod tem naslovom piše »Trgovski list« sledeče:

Kupovanje na obroke je bolezen in potrebno se nam zdi spregovoriti danes o tej bolezni, ki se je zadnje čase med nami razpasla in ki zavaja ljudi k potratnosti in nesmiselnemu gospodarjenju. Navidezno ugodni pogoji, ki omogočujejo raztegniti plačevanje na dolgo, so kaj sijajna vaba posebno za lahkomišelnih ljudi. Oglejmo si bližje ta način trgovanja. Za prodajanje na obroke je potrebno, da razpolaga trgovec z ogromnim kapitalom, ali pa si mora sam pridobiti velike in dolgoročne kredite pri dobaviteljih. Taki krediti so dragi in drago mora biti zato tudi blago, ki se oddaja na obroke. To gre lahko do 100 do 150% nad navadno ceno.

Prodaja se vrši s številom agentov in prodajalcev, kateri potujejo z blagom od hiše do hiše ter usiljujejo svojo robo. Stroški, ki nastanejo pri taki razprodaji, znašajo okrog 50 do 70% vrednosti blaga, a tu ni še niti vračunana nevarnost s strani onih, ki sploh ne plačajo, in ta znaša navadno 15 do 20%. Dobiček trgovca in kritje obresti znaša spet kakih 15 do 20%. Odstotek se navadno viša v razmerju s lahkomišelnostjo ljudi, kateri kupujejo.

Namesto da bi plačeval obroke na teden, spravi denar in ko ga je dovolj za potrebno obleko, pojdi k svojemu trgovcu in on te bo postregel z dobrim blagom in poceni. Dejstvo samo, da ti prinese trgovec pri nakupu na obroke blago domov ter da pride sam po denar, ne predstavlja že dobička. Vedi, da plačaš to ugodnost jako drago in velikokrat dobiš za to tudi slabo blago.

Sveda so tudi tu izjeme, zakaj vsi trgovci na obroke niso enako dragi, toda način ni gospodarski in radi tega ni pravi. Zavaja ljudi k potratnosti in jih kvari in kljub vsem zapeljivim prednostim, ki jih nudi ta način trgovine, pa so le redki primeri, ki bi se dali opravičiti. In to iz enostavnega razloga, ker je kupovanje na obroke negospodarsko in radi tega nezdravo.

Torej bodimo previdni tudi tu. Danes je vse na obroke in agentov mnogo, ki zvaljajo. Neki trgovec na obroke mi je rekel: »Čim večja je kriza, tem več prodam.« To pa pomeni — po domače povedano — čim večja je kriza, tem dražje mora plačevati svoje potrebščine oni, ki ni previden. Varčujemo torej tudi tu, ker tudi tu se varčuje in še mnogo!

Kmetijska razstava in naši kmetje.

Z dne 10. septembra je bila zaključena jubilejna kmetijska razstava, ki jo je priredila Kmetijska družba v proslavo svoje stošestdesetletnice. Se nobena taka prireditelj ni privlekla toliko kmetov z dežele kakor ta. Mislimo pa, da jih tudi nobena še ni tako zadovoljila, zakaj nudila jim je toliko poučnega in zanimivega, kakor ga ne morejo dobiti iz knjig.

Take razstave, ki bi nudila iz vseh panog kmetijstva toliko poučne in znan-

stvene snovi, še ni bilo v naši državi. In Nemci iz Nemčije, kmetijski strokovnjaki, ki so si jo ogledali, so se divili temu, kako more tako majhen in reven narod kakor smo Slovenci, zbrati skupaj toliko znanstvenega gradiva.

Mnogo bolj pa nas zanima mnenje naših kmetov, ki so si ogledali razne oddelke. Večina je bila mnenja, da je v paviljonu »K«, v katerem je bil spravljen strokovno-poučni oddelek, toliko za kmečkega gospodarja poučnega in nazornega, da si ga ni mogoče ogledati v tako kratki dobi, ki jo ima vsak na razpolago. Škoda je tudi toliko truda in dela za tako kratek čas razstave, ter so želeli, naj bi ta del razstave ostal več časa odprt, da bi si ga lahko ogledali tudi številni drugi kmetje, ki za to niso imeli sedaj prilike. Drugi so bili zopet mnenja, naj bi se ta razstavni material spravil in uredil v posebnem prostoru, kjer bi naj bil kakor v muzeju vedno na vpogled.

Toda kakšno korist so imeli tisti kmetje, ki so obiskali to razstavo? Tu so videli, toliko zanimivega iz umnega kmetijstva in se prepričali, kakšne pridelke in koliko dobijo drugod s pravnim gospodarstvom. Kakšne vrste žita pridelajo v posameznih krajih Slovenije in katere izmed njih so več ali manj rodovitne. Marsikateri kmetovalec si je zabeležil razstavljalca in njegovo pšenico, češ, od njega moram dobiti te vrste. Spoznali so tudi delo semenogojске postaje v Beltincih, ki požlahtnuje domače vrste žita z odbiranjem in je z njimi dosegla največje pridelke. S tem je dokazala, da ne smemo v tujih vrstah, ki jih uvažamo iz vseh mogočih dežel in držav, iskati povečanja in zboljšanja naših pridelkov, ampak v domačih vrstah, ki jih pa moramo odbirati in pridno gojiti.

Nadalje je padla vsakemu kmetu v oči bogata kmetijsko-strokovna književnost, ki je bila izdana, odkar je začela delovati Kmetijska družba, in seznam 33 kmetijskih časopisov, ki so dosedaj izhajali v slovenskem jeziku. Lahko je na to ponosen, saj mu to dokazuje, da slovenski kmet rad čita tudi strokovne knjige in časopise, ki ga navajajo na umneje gospodarjenje. Še mnogo drugega se je tu naučil, kar mu ostane za dolgo v spominu ter mu bo koristilo pri njegovem kmetovanju.

Važnost perutninarstva.

Na jubilejni kmetijski razstavi Kmetijske družbe od 1.—10. septembra t. l. je bilo videti tri slike, ki so poudarjale pomen našega perutninarstva. Pri kmetijski statistiki je bila prva, ki je v stolpičih prikazala vrednost blaga, ki se je v letu 1927 izvršilo iz naše države. Največ milijonov Din (885) je dal gradbeni les, potem prašiči (518) in na tretjem mestu jajca (513). Vsi drugi pridelki so vrgli manj nego izvoz jajc. Pol milijarde Din je prišlo v našo državo samo pri perutninarstvu. In kaj se danes od strani oblasti napravi za to panogo? Malodane ničesar.

Druga slika nam kaže v stolpičih, koliko jajc smo v zadnjih treh letih izvozili

iz Slovenije v primeri z drugimi pridelki. Največjo količino je dal krompir, potem sveže sadje in na tretjem mestu pa jajca. Če upoštevamo po vrednosti izvoženega blaga, tedaj pridejo jajca na prvo mesto. Izvozili smo iz Slovenije v inozemstvo 1925. l. 916 vagonov jajc, 1926. l. 451 in 1927. l. 303 vagonov. Padanje množine so povzročile slabe letine žita in koruze ter nizke cene jajc v inozemstvu. Vendar tudi tu opazimo, kako važno vlogo v našem narodnem gospodarstvu igra produkcija jajc.

Tretja slika, razstavljena v oddelku za živinorejo, nam kaže dva koša jajc. Pod prvim z malo jajci je napis: »Domača kokoš znese 70—80 jajc na leto«; pod drugim z velikim številom jajc pa: »Čistokrvna štajerska kokoš znese 180—260 jajc na leto«. Ta slika pa je migljaj našim gospodarjem, posebno pa gospodinjam, da je bolje držati dobro jajčarico, ki bogato poplača krmo, ki ji jo nudimo, kakor pa slabo kokoš, ki ravno toliko požre kot dobra. Vsaka gospodinja mora torej odbirati za plemo samo najboljše jajčarice in samo od teh polegati jajca za valenje in samo od takih kokoši odbirati peteline za plemo.

Vse tri slike pa opozarjajo tudi oba oblastna odbora, da morajo perutninarstvu posvečati mnogo večjo pažnjo in skrb nego do sedaj, kajti naše kmečko gospodarstvo sloni v veliki meri ravno na tej panogi. Pomislimo samo na dejstvo, da krije večina gospodinj na kmetih svoje izdatke za gospodinjstvo, kakor so: petrolej, riž, kava, sol in druga hranila iz izkupička za jajca. Edini dohodek med letom dajo tam, kjer ni mlekarn, oziroma mlekarjev, jajca. Tega dejstva ni mogoče dovolj krepko poudarjati.

Mariborska oblast deluje za povzdigo perutninarstva že mnogo let ter je ustanovila rejška središča za rjavo štajersko kokoš, ki je znano dobra jajčarica. Tudi v ljubljanski oblasti so potrebna taka rejška središča, da dobimo enkrat plemo dobrih jajčaric, ki se bo lahko širilo po de-

Najboljše, najprijetnejše, najzanesljivejše

sredstvo za čiščenje ZELODCA in CREV za OTROKE in ODRASLE je:

PRAŠEK

MAGNA
PURGA

Ako radno jemljete po vsakem obedu na splošno in pol časa vode prašek MAGNA. Vam pospešuje prebavo in preprečuje trivortnost ZAPRTJE.

ODSTRANJUJE preobilno kislino v želodcu, neprijeten duh iz ust, pehanje, vadigovanje, gorčico.

ZDRAVI

katar ZELODCA, katar CREV, bolezni JETER, krče v želodcu, hemoroide, tvore v želodcu.

Dobite ga v vseh lekarnah: 1 zavoj s točnim navodilom 4 Din ali naročite na naslov: LABORATORIJ »ALGA«, SUSAČ. Tvrniška ulica št. 45 in priložite pismu 10 Din v zameno za 2 zavoja.

želi. Brez rejških središč je pa vsako pospeševanje perutninarstva brez uspeha. Zeliti bi bilo, da si oblastni odbor osvoji to stališče in ga v bodoče začne izvajati.

Denar.

g Vrednost denarja 18. t. m. Denar skoraj vseh držav kaže stalno tendenco ter ni nikjer opaziti večjih sprememb. Tako je tudi naš dinar v Curihu precej neizpremenjen in zabeležuje 9.13 centimov. Tuji denar na ljubljanski denarni borzi je bil tudi večinoma neizpremenjen in je veljal: 1 angleški funt 276.16 Din, 1 ameriški dolar 56.94 Din, 1 holandski goldinar 22.82 Din, 1 zlata nemška marka 13.57 Din, 1 švicarski frank 10.96 Din, 1 madjarski penga 9.91 Din, 1 avstrijski šiling 8.02 Din, 1 belgijski belg 7.91 Din, 1 italijanska lira 2.98 Din, 1 francoski frank 2.22 Din, 1 češka krona 1.69 Din.

Cene.

g Ljubljanska borza. Na ljubljanski blagovni borzi je bila kupčija zmerna, ker se z ozirom na še vedno trajajočo nestalnost v žitni kupčiji kupuje le za sproti. Pri vagonskih dobavah se je plačevalo za 100 kg blaga: Pšenica baška nova 79—80 kg težka 285—287.50 Din, koruza baška 345—347.50 Din, koruza ameriška La Plata 300—302.50 Din, rž uzančno blago, 295—297.50 Din, ječmen baški, 70—71 kg, rešetan, 315—320 Din, oves novi 265—270 Din, moka nova 0 g fko Ljubljana 430—435 Din.

g Žitni trg. Na naših žitnih tržiščih je kupčija bolj mrtva, povpraševanja malo, izvoza ni, ker so naše cene za inozemstvo previsoke. Tudi dovozi pšenice v Vojvodini so majhni, ker so n. pr. kmetje začeli uporabljati pšenico za krmo prašičem mesto koruze. Baška pšenica stane danes 242.50 do 247.50 Din, potiska 245—246 Din. V koruzi je ameriško blago tako v Sloveniji kakor v Dalmaciji iztisnilo tuzemsko blago. Saj stane stara koruza v Bački 305 Din, ameriška pa na meji 295 Din. Oves se je pa podražil od 215 na 220 Din. Povpraševanje za moko je malenkostno in stane 0 g v Bački 370 Din.

g Lesni trg. Kupčija v lesu je v Sloveniji živahna, cene so čvrste in povpraševanje znatno, zaloge blaga pa že precej izčrpa. Kupčijo ovira pa pomanjkanje vagonov. Tudi žage trpijo, ker nimajo dovolj vode in jih že mnogo stoji. Kupci trdega lesa ne jemljejo radi naših običajnih dimenzij, ker jim tako blago ne ugaja. Samo Italijani ga kupujejo toda le po nizkih cenah. Nemčija in Holandija, ki v zadnjem času precej kupujeta pri nas, zahtevata vredvsem natančno obdelavo, manj na kakovost blaga. Iz tega razloga zgublja mala lesna industrija velike vsote, ker ne more blaga obdelati tako, kakor to zahteva inozemski trg. Zaloge blaga so že tako izčrpane kakor še nikoli. Posebno na malih žagah se pozna pomanjkanje lesa. Povpraševanje po hlohlih smreka-jelka za večje žage, po sirovi bukovini in sicer za prvovrstne hlode, ki se rabi za furnir in se izvažajo v Španijo, kakor tudi za parjeno bukovino. Začela se je že kupčija z drvimi, po katerih se veliko povprašuje.

g Tržišče hmelja. O hmeljski kupčiji se v Sloveniji objavljajo dvojna poročila: eno pošilja v svet Hmeljska sekcija trgovcev v Celju, drugo pa producenti sami, oziroma Hmeljarsko društvo v Zalcu. Ker so pa interesi trgovcev in producentov različni, se ta poročila navadno ne krijejo. Trgovci poročajo: V gornjesavinjski dolini ni nikake kupčije. V okoliših Polzele in Braslovč je kupčija precej mirna. Nakupovalcev ni mnogo. Producenti ponujajo hmelj slabše kakovosti. Povpraševanje je samo za prvovrstni hmelj, za katerega se nudi 35—39 dinarjev. V vranskem in šentpeterskem okolišju je razpoloženje v kupčiji isto. Prvovrstni hmelj 36 Din, slabši 28—30 Din. — Iz krogov hmeljarjev v Zalcu se pa poroča, da so se v zadnjem času cene utrdile, ker so v Zalcu na Češkem cene poskočile. Pri nas so cene 35 do 40 Din. Ker so hmeljarji v Zalcu za savinjski hmelj dosegli 52—55 Din, se pripravljajo večina večjih hmeljarjev, da pošlje svoje blago v inozemstvo. Do sedaj je prodana že dobra polovica pridelka.

g Cene raznim pridelkom. F i ž o l a je vsled suše malo, zato mu je cena visoka: mandalon in ribničan okrog 5.75 Din, prepelčar pa 6.25 Din za kg. S u h e g o b e se plačujejo okoli 70—80 Din kg. Štajerska č e b u l a stane po 2.50 na naklad. postaji, v Ljubljani pa 3 Din kg. K r o m p i r je na Štajerskem po 1.10 Din, v Prekmurju po 0.90 Din kg, v Ljubljani in na Kranjskem cene še ni ustaljena. Cene s i r u rastejo, ker je uzorjen sir večinoma še razprodan. Vsled padca cen v spomladi se je domači konzum znatno zvišal. Cena siru na debelo se je zvišala od 24 na 28 Din kg, na drobno pa od 36 na 38 Din kg. Č a j n o m a s l o je stalo poleti 48 Din za kg, na drobno 56 Din. Sedaj so pa cene padle na 45 Din.

Živina.

g Živinski sejem v Ljubljani 14. t. m. Na ta sejem jebilo prignanih 153 konj, 53 volov, 50 krav, 13 telet in 59 prašičkov; prodanih pa je bilo 6 konj, 16 volov, 20 krav, 10 telet in 40 prašičkov za rejo. Sejem je bil zelo slabo obiskan, predvsem ni bilo kupcev, kar je pripisovati dejstvu, da mnogi niso vedeli, da se vrši sejem ta dan namesto drugega dne, ko je bil praznik. Cene volom so popustile za 50 para pri kg. Nižje cene so v zvezi predvsem s slabimi izgledi na otavo. Za kg žive teže se je plačevalo: voli prvovrstni 8.50 Din, II. 7.50 Din, III. 6.50 Din, krave debele 5—6 Din, krave klobasarice 3—4 Din, teleta 10—12 Din. Cene konjem so ostale v glavnem nespremenjene.

g Izvoz naše živine v Avstrijo. Po vpehljavi nove carine bo avstrijski trg vzel znatno manjše količine naše živine nego dosedaj. Kdaj bo pa uveljavljen naknadni sporazum, ki so ga podpisali na Dunaju 9. julija in ga je avstrijski parlament že ratificiral, ni znano. Izvozniki naše živine bodo morali iskati nova tržišča. Najprikladnejša je seveda Nemčija in Švica, vendar zahtevati ti državi samo prvovrstno živino, zato se bodo morali naši živinorejci prilagoditi tej zahtevi in vzrejevati čim najboljšo klavnino živino.

Letina.

g Stanje kultur koncem avgusta. Po poročilih kmet. ministrstva je stanje koruze po celi državi med 4 (slabo) in 3 (dobro), v ljubljanski in mariborski oblasti pa dobro. Ostale rastline stoji dobro. Vinogradi kažejo v celi državi dobro (3) in prav dobro (2), v mariborski oblasti 2, v ljubljanski 3. Skode od elementarnih nezdgo so bile največje v mariborski oblasti, kjer so znašale 17 milijonov Din. — Da je tudi na Češkem pomanjkanje krme, sledi iz tega, ker je vlada znižala carino na koruzo za krmo.

g Svetovna žetev. Iz Rima javljajo, da cení Mednarodni poljedelski urad letošnjo žetev v Evropi na 201.5 (lani 185.8) milijonov stotov pšenice, 39.8 (37.5) milj. rži, 63.6 (57.5) milj. ječmena in 58.9 (54.9) milj. ovs. Te številke se nanašajo na države, ki so lani dale 60 odstotkov vse produkcije pšenice (razen Rusije), 20 odstotkov rži, 40 ječmena in 20 odstotkov ovs. — Tudi ameriške cennitve javljajo večji pridelok kakor lani. Ameriški poljedelski urad je objavil najnovjšo cenitev ameriške letine, po kateri znaša pridelok pšenice 323 milijonov bušlov napram 312 milj. bušlov po cennitvi v avgustu. Tudi v Kanadi se je cenitev letošnjega pridelka pšenice zvišala na 534 milijonov bušlov.

g Sadna letina pri nas je letos slaba, le nekateri kraji se lahko pohvalijo s srednjim pridelkom. Tam pa so nastopili inozemski kupci, ki plačujejo jabolka precej dobro. Največ kupcev je iz Nemčije in Holandske. V mariborski oblasti se za kanadke-jabolka zahteva po 2.75 do 2.90 Din, za ostalo boljše sadje do 4 Din. Splošno je na sadnem trgu malo blaga, povpraševanje po njem znatno, zato so cene tako visoke. Da se pa jabolka ne plačujejo tako visoko, kakor bi se lahko, je krivo to, ker jih naši sadjerejci še preslabo obirajo. Dobro blago se povsod išče in dobro plačuje. — Orehov letos ne bo in so se stari podražili za skoro 2 Din. Prejšnja cena je bila namreč 6 Din, sedaj pa že 8 Din za kg. — Južnega sadja je popolnoma zmanjkalo, ker se ptičakuje uveljavljenje trgovinske pogodbe z Grčijo, ki nudi ugodnejšo uvozno carino.

g Naš izvoz in uvoz. Glavno ravnateljstvo carin je v posebni knjigi objavilo statistične podatke o naši zunanji trgovini v prvi polovici t. l. Naš uvoz v primeri s prvo polovico lanskega leta je narastel od 3375.7 milj. na 3822.3 milj. Din. V istem razdobju pa je padel naš izvoz od 3005.8 na 2687 milijonov. S tem se je pasivnost naše zunanje trgovine povečala od 370 milj. na 1135.3 milj. Din. Uvoz je narastel za skoro 400 milijonov Din, največ za stroje in aparate, pa tudi za sladkor in moko. Nasprotno pa je izvoz žitaric padel od 489.3 na 19 milj. Din. To je povzročila lanska slaba žetev, da je izvoz padel in na drugi strani se je morala uvažati moka in sladkor. — Veselo znamenje nudi dejstvo, da se vedno več držav udeležuje naše zunanje trgovine. Dočim je prihajal naš uvoz v prvi polovici lani iz 58 držav, je bilo letos 72 držav zastopanih; pri izvozu lani 43, letos pa že 73. To pomenja, da nismo več odvisni samo od naših sosednih držav.

Pređenj kupiš radijski aparat, stori

gledeče: Iti moramo na svoj poštni urad, kjer dobimo posebno tiskovino za prijavo aparata. To tiskovino izpolnimo, jo pokljemo s kolekom za 5 Din in priložimo kolek za 20 Din za rešitev, ter vrnemo pošti. Istočasno moramo plačati na pošti naročnino za aparat za dotični mesec v znesku 25 Din. Pošta nam da za to vplačano naročnino posebno potrdilo. S tem potrdilom smo že dobili pravico si nabaviti radioaparat, še preden dobimo uradno dovoljenje za aparat od poštnega ravnateljstva. To potrdilo je treba dobro shraniti, da ga na zahtevo lahko pokažemo kontrolnim organom, t. j. policiji, žandarmeriji ali poštnemu osebju, ki ima strog nalog kontrolirati aparate.

Vsako dovoljenje velja le za en aparat, ki mora biti zmeraj na istem mestu, t. j. v isti hiši. Če hoče kdo prenesti radio-

aparat v drugo hišo ali drug kraj, mora to spremembo javiti pošti.

Vsi ti in ostali predpisi so zbrani v posebni knjižici, ki se dobe za 2 Din po vseh poštah.

S temi odredbami je poštna uprava zelo olajšala nakup radijskih aparatov. Dosedaj je bilo namreč treba čakati na dovoljenje poštnega ravnateljstva, preden si je kdo smel aparat nabaviti. S tem, da si smemo aparat postaviti že z začasnim potrdilom krajevne pošte, je vsa stvar znatno olajšana. Vsi poštni uradi imajo strog nalog, da gredo vsem strankam kar moč na roko in da imajo potrebne tiskovine vedno v zalogi.

Kdor bi se ne držal teh predpisov, pride lahko v velike neprijetnosti. Takih slučajev se je dogodilo zadnje dni že več, zato opozarjamo danes na čl. 253 finančnega zakona za l. 1927./28., katerega posledice dolete vse, ki bi aparatov enie prijavili. Glasi se:

1. Kdor brez dovoljenja inštalira radijski, telegrafski ali telefonski aparat, ga kaznuje minister pošte in telegrafa z denarno globo v višini trikratne letne naročnine za uporabo radijskega aparata t. j. 900 Din). Aparat se mu odvzame v korist države. Globa se izterja tudi potom izvršbe.

Za prekoračenje drugih zakonskih predpisov pri nedovoljeni postavitvi radijskega aparata odgovarja lastnik po dotičnih zakonskih predpisih.

Oseba, ki naznani koga, ki je brez dovoljenja si postavil radijski aparat, dobi eno tretjino vplačane globe po gorenjem členu.

S tem smo pojasnili glavne točke veljavnih predpisov. Vsa podrobnejša navodila dajejo dovolje vse pošte kakor tudi prodajalci radioaparatov. Za radioaparate, kupljene pri radio-oddajni postaji sami, oskrbi vse te prijave na željo pisarna radijske postaje sama.

Kako dvigniti naše kmetištvo.

(Gospodarska slika. Napisal Fr. Erjavec. Dalje.)

Skrbno in varčno ugotovljene državne potrebe bi morale biti potem izhodišče za njih porazdelitev, ki je danes jako krivična. Te krivice bi se dale popraviti tudi poslošno, vendar bi dosegli cilj mnogo bolje in hitreje, če bi izvedli tudi pri nas, kakor so to storili že v nekaterih drugih državah (v Nemčiji n. pr. leta 1922) temeljito reformo vsega našega državnega sistema, ker bi bila s tem na eni strani ustvarjena stalna ureditev našega notranjega gospodarstva, na drugi strani bi pa prišli s tem tudi do izenačenja davkov¹ po vsej državi, ki je glavni vzrok sedanje tako krivične preobremenitve nekaterih pokrajin v korist drugih, kakor smo videli že spredaj. Od novega davčnega sistema zahtevamo, da je jasen, enostaven pri odmeri, izračunavanju in plačevanju ter pravičen. Sicer je res, da na eno glavo v gospodarsko visoko razviti Sloveniji nikoli ne more priti prav toliko dajatev kot v zaostali Makedoniji in v bogati Vojvodini nikoli toliko kot v revni Dalmaciji, toda da bi se šibili naš kmet pod gotovimi vrstami državnih dajatev, ki so v Srbiji ali Črni gori sploh neznane (n. pr. trošarina na žganje, dohodnina i. dr.), je treba preprečiti za vsako ceno.

Ne smemo pa pozabiti, da je sedanje krivične porazdelitve dajatev razen neenakosti davkov v prav veliki meri kriva tudi neenaka davčna praksa, ki vodi do tega, da se pri nas z največjo vestnostjo in strogostjo izterjajo gotove davščine (n. pr. davek na poslovni promet), ki jih pa davčna oblastva po drugih pokrajinah sploh ne jemljejo resno in pobirajo le malo ali pa sploh ne. To je seveda mogoče odpraviti le na ta način, da se po vsej državi popolnoma izenači tudi davčno službo in brezpogojno povsod uvede enako

davčno strogost, kar bo pa mogoče izvesti le s prvovrstnim davčnim uradničtvom.

Pri določevanju višine in vrste davkov, ki bi jih zahtevale smotreno in varčno določene državne potrebe, bi bilo treba gledati v prvi vrsti na to, da so pravično porazdeljeni na posamezne sloje. To je mogoče doseči le na ta način, da so si posredni in neposredni davki v primernem ravnovesju, kajti premočna nadvlada posrednih davkov nad neposrednimi, kakršno imamo danes pri nas že sama na sebi dokazuje nepravilno razdelitev davkov na posamezne sloje. Ker mora biti vrhovno načelo vse davčne politike, da jih plača vsak sorazmerno s svojo gospodarsko močjo, je edino pravičen tako zvani stopnjujoči ali progresiven način obdavčenja, kar je pa mogoče dosledno in strogo izvesti le pri direktnih davkih.

Ker tvorijo direktni ali neposredni davki že itak jako majhen del naših skupnih javnih dajatev, bi kake odprave raznih direktnih davkov torej sploh ne prišle v poštev, pač bi bilo pa treba nekatere pravičnejše porazdeliti. To velja zlasti za zemljiški davek, ki bi ga bilo treba urediti tako, da so stopnjujoče obdačeni dohodki od zemlje, a ne zemlja sama ter dohodnina, ki je načelno gotovo najpravičnejši davek, čeprav vlada proti njej ponekod velik odpor. Njena slaba ureditev je danes v tem, ker je mnogo prenizek eksistenčni minimum (ta je 6000 Din, a po današnjih razmerah bi moral znašati vsaj 18.000 Din) in ker se izvaja njeno pobiranje po kmetih z naravnost slepo strogostjo. Treba bi bilo preurediti to, dočim bi se njena lestvica pri višjih dohodkih lahko že povečala v korist zmanjšanja ali odprave drugih krivičnih davkov. Dohodki, ki ne dosegajo navedenega eksistenčnega minimuma, bi morali biti pa oproščeni tudi vseh drugih direktnih davkov (n. pr. zemljarine, davka na ročno delo itd.), ker bi te revne sloje že indirektni davki, katerim se itak ne morejo izogniti, dovolj obremenili.

Mnogo večjih preuredb pa zahtevajo razni posredni ali neposredni davki, pri katerih prihaja krivica našega današnjega davčnega sistema najbolj do izraza. Odveč bi bilo to dejstvo še posebej utemeljevati, dovolj je, če povemo, da mora n. pr. danes plačati reven bajtar pri soli prav toliko indirektnega davka kot največji milijonar in v bistvu slično je tudi pri vseh drugih vrstah teh indirektnih dajatev. Vrhovno načelo za preureditev teh davkov bi moralo biti, da se nujne potrebščine čim najbolj oproste vseh dajatev, obremenjeni naj se pa zato potrata. Če bi izvedli to neobhodno potrebno načelo, bi bilo treba predvsem znižati in deloma popolnoma odpraviti razne pravne pristojbine, trošarino na nujne življenjske potrebščine (kavo, sladkor, riž, sveče, električne žarnice, bencin i. dr.), monopole (sol, vžigalice, petrolej) in carino (na izvoz sploh ter na uvoz nujnih življenjskih potrebščin), o katerih bomo pa govorili še pozneje.

¹ Dne 7. februarja leta 1928. je naša narodna skupščina po dolgotrajnih brezuspešnih poskusih končno vendarle sprejela zakon o izenačenju direktnih davkov, ki stopi v veljavo dne 1. januarja leta 1929. Ta zakon pomenja velevažen korak k izboljšanju gospodarskih razmer v naši državi in znatno davčno razbremenitev slovenskega kmeta. Z novim zakonom je odpravljena dohodnina, razen nje pa še komorska doklada, invalidski davek, enotni državni prebitek in izredni državni prebitek, tako da imamo odslej naslednje direktne davke: zemljiški davek, hišni davek, pridobinno, davek na čist dobiček družb, zavezanih k javnemu polaganju računov, davek na rente, davek na plače in davek od slučajnega dohodka (od luntijem, nagrad, provizij itd.). Zemljiški davek se bo odmerjal od čistega katastrskega donosa (v Sloveniji določeno 161 Din na 1 ha) in sicer 12% čistega donosa in dopolnilnega davka, ki je stopnjujoč (progresiven). Hišnega davka so proste vse kmetiške hiše (če v njih ne stanujejo najemniki) in zgradbe zadrž. Tudi tu je vpeljan osnovni davek (12% po odbitju zneska za amortizacijo in popravila) ter progresivni dopolnilni davek. Pridobinno plačjejo le industrijska in obrtna podjetja, trgovci in obrtniki, enako tudi ostali davki ne zadevajo kmeta, zadržugom so pa dovoljene največje olajšave.

(Opomba pisatelja po zaključku razprave.)